

УДК 027.54(497.6 Бања Лука):[061.237:028=111

doi: 10.19090/cit.2021.39.76-80
Стручни рад

Клуб читалаца на енглеском језику у Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске

Соња Пржуљ
Јавна установа Народна и универзитетска библиотека Републике Српске,
Бања Лука, Босна и Херцеговина
sonja.przulj@nub.rs

Сажетак

У овом чланку, ауторица ће представити друштвену улогу модерне јавне библиотеке у културној и образовној сфери живота преко бесплатног програма који је по први пут почео да се одржава у ЈУ Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске (НУБ РС) у Бања Луци, Босни и Херцеговини (БиХ) у фебруару 2020. године. Програм под називом Клуб читалаца на енглеском језику (КЧЕЈ) намијењен је општој публици и одржава се једном мјесечно. Квалитет програма огледа се у повезивању чланова локалне заједнице и подстицању цјеложивотног учења кроз читање и расправу о књигама. Будући да су чланови и водитељи Клуба већином професори енглеског језика и књижевности, разговори о књигама им помажу да у учioniци примени начине на које подстичу позитиван став ученика према читању и учењу вокабулара енглеског језика. Клуб карактерише љубав према читању, учењу и квалитетном времену за дружење, гдје његови чланови не разговарају само о прочитаном материјалу, него и о својим методама учења енглеског вокабулара. Због пандемије Covid-19, која је практично закључала цијелу планету, програм је требало прилагодити новонасталој ситуацији те га једним дијелом одржавати на даљину. Иако је Клуб отворен за све љубитеље књиге, испоставило се да га углавном посјећују особе женског пола. Стога он, такође, представља и програм за женску сарадњу и образовање.

Кључне ријечи: Република Српска, Бања Лука, Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, Клуб читалаца на енглеском језику, учење у локалној заједници, јавне библиотеке, читање, страни језици, учење на даљину, жене у образовању

Увод

Модерна јавна библиотека данас представља мјесто које нуди широк спектар бесплатних едукативних и културних програма отворених за јавност, са циљем да сваком појединцу обезбиједи могућност за његову бољу интеграцију у локалну заједницу. Оваква библиотека ствара могућности за цјеложивотно учење, индивидуално истраживање, повећање писмености, креативности, као и оснаживање у изузетно комплексном свијету. Захваљујући својим посвећеним библиотекарицама и сарадницима, јавна библиотека нуди бесплатне програме који помажу лични и професионални развој чланова заједнице. Овакви програми су, нпр. клубови читалаца, који представља одличну платформу за повезивање љубитеља књиге и активности повезаних са њом унутар заједнице.¹

Клуб читалаца на енглеском језику (КЧЕЈ) је нови континуирани програм у Јавној установи Народна и универзитетска библиотека Републике Српске (НУБ РС) у Бања Луци, БиХ, који је

¹ Попут Градске књижнице и читаонице Пула – Gradska knjižnica i čitaonica Pula, „Klub ljubitelja čitanja KLjuČ“, preuzeto 22. 10. 2021, <https://gkc-pula.hr/hr/proba-broj-cetiri/k/> и Градске библиотеке у Панчеву – Горан Траиловић, „Читалачки клуб за особе са интелектуалним тешкоћама“, *Читалиште: научни часопис за теорију и праксу библиотекарства* бр. 36 (2020): 24–36, преузето 22. 10. 2021, https://citaliste.rs/casopis/br36/trailovic_goran.pdf.

започео у фебруару 2020. године. Идеја о организовању КЧЕЈ-а у НУБ РС родила се спонтано на једној од радионица конверзације на енглеском. И оне, као и КЧЕЈ, представљају други континуирани програм на енглеском језику у овој институцији, који се одржава једном седмично. Водитељица ових радионица, Соња Пржуљ, професорица енглеског језика и књижевности и библиотекарка, примијетила је да полазницима треба више праксе да побољшају не само конверзацију на енглеском, него и своју вјештину критичког читања и вокабулар. Стога је одлучила да оснује Клуб читалаца на енглеском језику (КЧЕЈ). Први КЧЕЈ састанак одржан је управо прије избијања пандемије Covid-19, а позив за учешће у овом пилот-пројекту упућен је полазницима Радионица конверзације на енглеском, као и путем њихове затворене Viber групе. Намјера је била да се осмисли стратегија за рекламирање пројекта на вишем нивоу за наредни сусрет учесника КЧЕЈ-а, у смислу повезивања са студентима и професорима са Одсјека за енглески језик и књижевност при Филолошком факултету Универзитета у Бања Луци. Идеја је била да се позив и извјештај о састанку КЧЕЈ-а објаве на друштвеним мрежама НУБ РС. Такођер, у плану је било да се осмисли и дизајнира памфлет за нове чланове, који би садржавао конкретне и корисне информације о Клубу. Међутим, НУБ РС је била затворена за кориснике и посјетиоце од марта до јуна 2020. године због пандемије и током овог периода састанци КЧЕЈ-а одржавали су се на даљину, путем платформе Zoom. Овакав приступ представљао је прилику за учеснике да пређу на електронски начин комуницирања и истовремено процијене и побољшају своје технолошке вјештине.

Функционисање и структура Клуба читалаца на енглеском језику

Од марта 2020. Соња Пржуљ и њена колегица, професорица енглеског језика и књижевности Невена Шаула, воде и координишу КЧЕЈ и при томе свака има своју улогу. Осмислиле су неформалну структуру за дискусије, која је у виду Power Point презентације. Она се састоји од неколико слајдова са кратким информацијама о књизи, биографије аутора, листе непознатих ријечи, питања за дискусију и, за крај, неколико познатих цитата из књиге. Током потпуног тромјесечног затварања (lockdown), три Zoom састанка била су једини начин да чланови КЧЕЈ-а остану повезани. Иако је код појединих чланова, укључујући и ауторицу овога текста, постојао отпор према online комуникацији, брзо смо схватили да морамо да се прилагодимо новим условима како бисмо несметано наставили са програмом. Виртуелни састанци представљали су нам преусмјеравање пажње са сталних негативних вијести о пандемији корона вируса на мотивишуће разговоре о прочитаним књигама.

Поновним отварањем НУБ РС у јуну 2020. састанци КЧЕЈ-а требало је поново да се одржавају у просторијама Библиотеке. Али, с обзиром на то да је радно вријеме од тада скраћено, испоставило се да је учесницима Клуба згодније да се окупљају у једном приватном кафеу у близини НУБ РС у вечерњим часовима, послије радног времена Библиотеке. На састанцима се редовно поштују све превентивне епидемиолошке мјере. Присуство је бесплатно и необавезно. До сада је број учесника варирао и креће се између пет и осам присутних чланова. Они су углавном професори енглеског језика и књижевности и припаднице женског пола, са око десет до двадесет година радног стажа, тако да разговори о књигама њима представљају и вид стручног усавршавања. Кроз дискусију о књигама чланови имају времена да се мало удаље од својих напорних радних дана у школи и посвете се љубави према читању како би могли да развију ново разумијевање потреба својих ученика. Клуб читалаца је врло користан начин за професоре да заговарају позитиван приступ навици читања и развоју вјештина критичког читања.² Како би ово постигли, они стално морају да пропитују свој однос према читању. Од

² Shari Goldberg and Ellen Pesko, "The teacher book club", *Keep teaching fresh* no 57–8 (2000): 39–41, preuzeto 6. 7. 2021, <http://www.ascd.org/publications/educational-leadership/may00/vol57/num08/The-Teacher-Book-Club.aspx>.

својих многобројних свакодневних радних обавеза, професори ријетко имају времена да причају о професионалним и социјалним предностима читања. Стога им клубови читалаца представљају одличну платформу за ове теме.

Када је у питању избор наслова за читање, ту нема ограничења. До сада су их водитељице бирале и предлагале тако што би позвале чланове КЧЕЈ-а да гласају за један од три понуђена наслова књига, које су оне претходно прочитале или истражиле. Онај са највише гласова бира се као материјал за читање за наредни сусрет Клуба. Гласање се обавља у Viber групи КЧЕЈ-а путем анкете. Између састанака, водитељице у групи постављају различита питања за дискусију, као и остале информације релевантне за књигу, тако да чланови већ имају једну врсту припреме прије састанка. Осим тога, они могу и сами да их постављају. На овај начин цијела група је активна и повезана између састанака уживо. До сада су се обрађивали класични и модерни романи, кратке приче, као и драме различитих свјетских аутора. У будућности се планирају и расправе о поезији и креативно писање. Важно је поменути да већина наслова штампаних књига одабраних за дискусију није на располагању у фонду НУБ РС. Стога, прије објављивања приједлога за читање, водитељице воде рачуна да се они могу наћи бесплатно на интернету у једном од два формата, а то су PDF или EPUB.

Разлози зашто људи долазе на Клуб читалаца на енглеском језику

Сваки пут када се окупе, чланови КЧЕЈ-а остају дуже од предвиђеног времена за разговор, а то је један и по сат. Оно што их мотивише да буду посвећени клубу је добар баланс између задовољства и предности читања, друштвене активности и стручног усавршавања. На неколико првих сусрета, атмосфера током дискусије међу некима је била прилично напета и нелагодна. Разлог томе је највјероватније тај што су малобројнији чланови КЧЕЈ-а средњошколци, који се нису осјећали довољно опуштено да на енглеском језику дијеле своје мишљење о књигама пред већином, коју чине професори енглеског језика и књижевности. Временом се ово промијенило набоље зато што су се опустили. Дакле, посвећеност групи је важна јер очигледно води ка стварању простора за прилично опуштену комуникацију о књигама и прилику да се вјежба причање на енглеском језику пред другима. Осим тога, чланови често читају оно што иначе сами за себе не би одабрали. Чињеница је да нема гаранција да ће се једна књига свидјети свима. Стога обично слиједи динамична расправа о квалитетима књиге.³ На крају дана, углавном су сви сретни и задовољни што су, ипак, прочитали и разговарали о нечему што им у почетку није изгледало нарочито квалитетно и занимљиво, а показало се баш супротно.

Велики је успјех када у врло динамичном животу пуном обавеза људи желе да читају више и то без притиска.⁴ Поред тога, редовно читање књига на енглеском и потом прављење систематичних листа нових ријечи, одличан је начин за значајно повећање њиховог фонда на енглеском и код професора и код ученика.

Припадници мушког пола – мањина у клубовима читалаца

КЧЕЈ је отворен и доступан свим заинтересованима. Нема дискриминације по полу, узрасту, образовању, социјалном статусу. Међутим, на досадашњим састанцима учествовао је само један мушкарац и то само једанпут. Зашто припадници мушког пола нису заинтересовани да се придруже КЧЕЈ-у? Ово питање мучи ауторицу овога текста већ прилично дуго. Са библиотечког стајалишта, она зна из искуства да мушкарци воле да читају и да често долазе у библиотеку да позајме књиге.

³ Tony Canavan, "Book club focus: A Cosmopolitan Bunch", *Books Ireland* no. 354 (2014): 20–21, preuzeto 6. 7. 2021, <http://www.jstor.org/stable/24622930>.

⁴ Andrew Solomon, "The closing of the American books", *New York Time* July 10, 2004, preuzeto 6. 7. 2021, <https://www.nytimes.com/2004/07/10/opinion/the-closing-of-the-american-book.html>.

Иако за потребе овога чланка на ову тему није урађено нити једно истраживање, из непосредног искуства ауторица долази до спознаје зашто клубове читалаца углавном похађају припаднице женског пола. Један од разлога би могао да буде да мушкарци више воле да читају не-фикцију, а жене фикцију, која се обично чита и о којој се расправља у клубовима читалаца. Према анкетним подацима анализираним за потребе једне америчке студије под називом „Читање фикције у Америци: Објашњење јаза међу половима“, у једној години једну књигу фикције прочитало је 62% жена, а 48% мушкараца.⁵

Према подацима прикупљеним за потребе студије насловљене „Истраживање тржишта књига у Србији: септембар–октобар 2006“, жене више купују белетристику од мушкараца, док се мушкарци радије него жене определе за стручне књиге. Што се тематике тиче, жене никада не би купиле књиге о политици, ријетко би купиле ону из жанра научне фантастике, а мушкарци су против љубавних романа, поезије и хороскопа.⁶

Други разлог би могао бити да мушкарци који воле да читају не воле да говоре о прочитаним књигама пред другима. Жене су склоније вербалном изражавању и фокусирају се више на интерперсоналне односе, као што је нпр. повезивање са другим члановима клубова читалаца путем дискусије о прочитаној литератури и које често прераста у пријатељство.

Закључак

Чињеница је да је КЧЕЈ у НУБ РС донио право освјежење у својој локалној заједници, посебно током пандемије Covid-19. Осим тога, Клуб представља корисну и сигурну платформу за релативно малу групу особа женског пола, од којих су већина и колегинице истомисленице, које угодно проводе дио свог слободног времена скупа, подржавају једна другу док размијењујући мишљења о прочитаним књигама, разумијевају потребе својих ученика о савладавању нових ријечи на енглеском језику путем развијања навика читања. Ауторица жели да истакне да феномену клубова читалаца, нажалост, није посвећена значајнија пажња у библиотечким часописима. Према томе, овај рад представља мали допринос библиотечкој литератури као примјер добре праксе и указује на важност оснивања и редовног одржавања оваквих или сличних клубова у библиотекама.

Литература и извори:

1. Gradska knjižnica i čitaonica Pula. „Klub ljubitelja čitanja KLjuČ“. Preuzeto 26. 10. 2021. <https://gkc-pula.hr/hr/proba-broj-cetiri/k/>.
2. Goldberg, Shari M. and Ellen Pesko. “The teacher book club”. *Keep teaching fresh* no. 57–8 (2000): 39–41. Preuzeto 6. 7. 2021. <http://www.ascd.org/publications/educational-leadership/may00/vol57/num08/The-Teacher-Book-Club.aspx>.
3. Canavan, Tony. “Book club focus: A Cosmopolitan Bunch”. *Books Ireland* no. 354 (2014): 20–21. Preuzeto 6. 7. 2021. <http://www.jstor.org/stable/24622930>.
4. Solomon, Andrew. “The closing of the American books”. *New York Time*, July 10, 2004. Preuzeto 6. 7. 2021. <https://www.nytimes.com/2004/07/10/opinion/the-closing-of-the-american-book.html>.
5. Tepper, Steven. J. “Fiction reading in America: Explaining the gender gap”. *Poetics* no. 27–4 (2000): 255–275. Preuzeto 6. 7. 2021. [https://doi.org/10.1016/S0304-422X\(00\)00003-6](https://doi.org/10.1016/S0304-422X(00)00003-6).

⁵ Steven Tepper, “Fiction reading in America: Explaining the gender gap”, *Poetics*no. 27–4 (2000): 255–275, preuzeto 6. 7. 2021, [https://doi.org/10.1016/S0304-422X\(00\)00003-6](https://doi.org/10.1016/S0304-422X(00)00003-6).

⁶ МС Most – Knjiga Info.com, „Истраживање тржишта књига у Србији: септембар–октобар 2006“ preuzeto 26. 10. 2021, https://www.nb.rs/view_file.php?file_id=3438.

6. МС Most – KnjigaInfo.com. „Истраживање тржишта knjiga у Србији: септембар–октобар 2006“. Преузето 26. 10. 2021. https://www.nb.rs/view_file.php?file_id=3438.
7. Trailović, Goran. „Čitalački klub za osobe sa intelektualnim teškoćama“. *Čitalište: naučni časopis za teoriju i praksu bibliotekarstva* br. 36 (2020): 24–36. Преузето 22. 10. 2021. https://citaliste.rs/casopis/br36/trailovic_goran.pdf.

English Reading Club at the National and University Library of the Republic of Srpska

Summary

It has been a long time since public libraries ceased to be places for borrowing books only. Along with the development of information technologies, libraries as well had to put some effort into being something more than just places where patrons come to borrow and return material from library holdings. In this article, the author will present the social role of a modern public library in the cultural and educational spheres of life through a program never held before at the National and University Library of the Republic of Srpska (NUL RS) in Banja Luka, Bosnia and Herzegovina (BH). This program is entitled the English Reading Club (ERC). It started in February 2020 and is held once a month. The program is free and open to the general public. The most important qualities of the English Reading Club are bringing the community together, and encouraging lifelong learning by reading and discussing books on a regular basis in a safe and comfortable environment. The ERC combines the love for reading and learning with quality social time where its members talk not only about the material they read but also about the methods of English vocabulary mastery. Due to the Covid-19 pandemic that has practically locked down the whole planet, this program had to be adapted to the new situation and partially transferred online. Given that the members and leaders of the club are mostly English as Second Language (ESL) teachers, books conversations help them explore and apply new ways to encourage students' positive attitudes toward reading and mastering English vocabulary in their classrooms. Although the club is open for all book lovers, it turned out to be visited mostly by women. Thus, the English Reading Club at the National and University Library of the Republic of Srpska has appeared to be a program for female cooperation and education, too.

Keywords: Republic of Srpska, Banja Luka, National and University Library of the Republic of Srpska, English Reading Club, community learning, public libraries, reading, foreign languages, online learning, women in education

Примљено: 21. априла 2021.

Исправке рукописа: 16. октобра 2021.

Прихваћено за објављивање: 21. октобра 2021.